

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Φορμίωνος 83, 161 21 Καισαριανή. Τηλ. 210-72.24.123 FAX 210-72.23.584

(Internet) <http://www.imkby.gr> (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/186

Έν Καισαριανῇ τῇ 6ῃ Μαρτίου 2015

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 149η

Πρός
τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους, Αιδεσιμ(ολογι)ωτάτους
Πρεσβυτέρους,
τόν Ἱεροκλήρυκα καί τούς Ἐφημερίους,
τούς Εὐλαβεστάτους Διακόνους
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί,
χαίρετε ἐν Κυρίῳ!

ιανύσαντες τήν ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή ὁδεύουμε πρὸς
τήν Σεπτῇ Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου
μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Προετοιμαζόμενοι γιά τήν εἴσοδό μας στίς πάνσεπτες αὐτές ἡμέ-
ρες σᾶς ἀπευθύνουμε τήν παροῦσα ποιμαντορική Ἐγκύκλιό μας, πού
ἐκτείνεται σέ δύο (2) μέρη.

Στό πρῶτο μέρος ἀναφερόμαστε στήν ταύτισή μας μέ τόν Κύριο
Ἰησοῦ Χριστό διά τῆς κοινωνίας μας στά παθήματα καί στήν δόξα Του.

Στό δεύτερο μέρος θά δώσουμε τελετουργικές, ποιμαντικές καί λοι-
πές ὁδηγίες γιά τήν ἐπιτέλεση τῆς διακονίας μας αὐτή τήν περίοδο.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Πρός τό έκούσιο Πάθος

Καθώς ό Κύριός μας Ίησοῦς Χριστός πορεύεται πρός τό έκούσιο πάθος ή Ἐκκλησία καλεῖ τούς πιστούς καί τούς προτρέπει νά συμπορευθοῦν μέ τόν Κύριό μας Ίησοῦ Χριστό ἀκολουθώντας Τον ὅχι στό μαρτύριο καί στήν θυσία τῆς ζωῆς, ἀλλά στήν έκούσια θυσία καί νέκρωση τῶν παθῶν καί τῶν έπιθυμιῶν τῆς ἁμαρτίας. Αὐτό εἶναι τό προσωπικό έκούσιο πάθος πού μᾶς ταυτίζει καί μᾶς ένώνει μέ τόν Σωτῆρα μας.

Πιστεύοντας ό κάθε ἄνθρωπος στόν ἀληθινό Θεό καί ἀποδεχόμενος τήν διδασκαλία, τό ἀπολυτρωτικό ἔργο τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου μας Ίησοῦ Χριστοῦ κατά τήν προτροπή Του «πιστεύετε εἰς τόν Θεό καί εἰς ἐμέ πιστεύετε»¹ καί βαπτιζόμενος στό ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος² συντάσσεται μέ τόν Κύριο ένώνεται δηλαδή μαζί Του. Αὐτή ή σύνταξη, ή ένωση, ή ταύτιση πραγματοποιεῖται μέ τήν έν Χριστῷ ζωή, ή όποία κατά τόν ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα ἐξελίσσεται σέ διάφορα στάδια μέ τήν συμμετοχή μας στά ἅγια Μυστήρια, ὅπως καί ή βιολογική ζωή μας ἔχει διάφορα στάδια καί ήλικίες³.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος πού έπιθυμοῦσε νά ένωθεῖ μέ τόν Ίησοῦ Χριστό^{3α}, ἀναλύει αὐτή τήν έκούσια πνευματική πορεία τοῦ πιστοῦ γιά νά ένωθεῖ καί νά ταυτισθεῖ μέ τόν Κύριο Ίησοῦ Χριστό ὡς ἐξῆς:

1. Συσταύρωση μετά τοῦ Χριστοῦ

Ἡ πρώτη ένέργεια εἶναι ή συσταύρωση τοῦ πιστοῦ μέ τόν Χριστό. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μέ καύχηση διακηρύττει ὅτι «Χριστῷ συνεσταύρωμαι»⁴. Ἡ συσταύρωση νοεῖται κατά τρεῖς τρόπους:

α΄. Ὡς συσταύρωση μέ τόν Χριστό θεωρεῖται ή ζωή πού εἶναι βασισμένη στήν πίστη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ό Ὅποιος πέθανε έκούσια γιά χάρη τοῦ καθενός πιστοῦ ἀνθρώπου γιά νά τόν ἐλευθερώσει ἀπό τά πάθη τῆς ἁμαρτίας. Ἡ συνεπής ἀκολουθία τοῦ Ίησοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται θάνατος τοῦ ἀνυπότακτου στό θέλημα τοῦ Θεοῦ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου. Μέ τήν μίμηση τῆς ζωῆς τοῦ Ίησοῦ Χριστοῦ ό ἄνθρωπος ταυτίζεται μέ τόν Ίησοῦ Χριστό καί νεκρώνει κάθε έμπαθῇ έπιθυμία. Γι' αὐτό ό ἀπόστολος Παῦλος ὁμολογεῖ ὅτι:

1. Ἰωάννου ιδ' 1.

2. Ματθαίου κη΄.

3. Περὶ τῆς έν Χριστῷ ζωῆς

3α. Πρὸς Φιλιππησίους γ' 9.

4. Πρὸς Γαλάτες β' 20.

«Δέν ζῶ πιά ἐγώ, ἀλλά ζεῖ στό πρόσωπό μου ὁ Χριστός. Καί ἡ τωρινή σωματική ζωή μου εἶναι ζωή βασισμένη στήν πίστη μου στόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, ποῦ μέ ἀγάπησε καί πέθανε ἐκούσια γιά χάρη μου»⁵.

β'. Οἱ θυσίες καί οἱ κόποι ὅσων ἐπιτελοῦν διακονία στήν Ἐκκλησία γιά νά ἐντάξουν στήν Ἐκκλησία ψυχές, νά αὐξήσουν καί νά οἰκοδομήσουν τήν Ἐκκλησία ἀποτελοῦν κι αὐτές μία ἐπίσης μορφή συσταυρώσεως καί ταυτίσεως μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστός θυσιάσθηκε γιά ὅλους, ἔτσι καί οἱ ἐργάτες τοῦ θείου ἀμπελῶνα κοπιάζουν, μοχθοῦν, ἀγωνιοῦν θυσιάζονται ἐκούσια καλλιεργώντας τό γεώργιο τοῦ Θεοῦ κατά τόν ἀπόστολο Παῦλο πού λέγει, ἀπεθυνόμενος πρός τούς Κορινθίους καί σέ ὅλα τά πνευματικά τέκνα του:

«Δηλαδή εἵμαστε ζωντανοί, ἀλλά ἐκθέτουμε συνεχῶς τόν ἑαυτό μας στό θάνατο γιά χάρη τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε νά φανερωθεῖ στό θνητό μας σῶμα ἡ ζωή τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι, ἐμᾶς μᾶς ἀπειλεῖ συνεχῶς ὁ θάνατος, ἐνῶ ἐσεῖς κερδίζετε τήν ζωή»⁶.

γ'. Ἄλλη μορφή συσταυρώσεως εἶναι ἡ νέκρωση τῶν παθῶν καί τῶν ἀμαρτωλῶν ἐπιθυμιῶν.

Ὁ μαθητής τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ταυτίζεται μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ὅταν καθιστᾶ ἀνενεργά καί νεκρά τά πάθη τῆς ἀμαρτίας, ὅπως διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Ἄλλωστε ὅσοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ ἔχουν σταυρώσει τόν ἀμαρτωλό ἑαυτό τους μαζί μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες του»⁷.

2. Συνταφή μετ' Αὐτοῦ

Ἡ δεύτερη ἐνέργεια τοῦ πιστοῦ στήν πνευματική πορεία του νά ἐνωθεῖ μέ τόν Χριστό εἶναι νά ἐνταφιασθεῖ μαζί Του.

Ἡ συσταύρωση μέ τόν Χριστό πού φέρει τήν νέκρωση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖται μυστηριακά, μέ τό Μυστήριο τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Κατά τήν διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων, ὅταν ὁ ἄνθρωπος βαπτίζεται στό νερό θάπτεται καί ἀνασταίνεται. Θάπτεται ὁ ἄνθρωπος πού εἶναι ὑποταγμένος στήν ἀμαρτία καί στόν θάνατο καί ἀνίσταται ἓνας νέος ἄνθρωπος, πού ἐπειδή εἶναι ἐνωμένος μέ τόν Χριστό δέν ἀποθνήσκει, ἀλλά ζεῖ μαζί μέ τόν Χριστό αἰώνια.

5. «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ» (Γαλάτας β' 20).

6. «Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωή τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωή ἐν ὑμῖν» (Πρὸς Κορινθίους Β' 8' 11-12).

7. «Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» (πρὸς Γαλάτας ε' 24).

«Τώρα ὅμως εἶστε ἐλεύθεροι πιά ἀπό τήν ἁμαρτία κι ἀνήκετε στό Θεό. Καρπός τῆς καινούριας ζωῆς σας εἶναι ἡ ἀγιοσύνη, καί τό τέλος τῆς πορείας σας εἶναι ἡ αἰώνια ζωή. Γιατί ὁ μισθός πού δίνει ἡ ἁμαρτία εἶναι ὁ θάνατος, ἐνῶ τό δῶρο πού χαρίζει ὁ Θεός εἶναι ἡ αἰώνια ζωή, τήν ὁποία ἔφερε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Κύριός μας»⁸.

Ἄν ὁ ἄνθρωπος δέν βαπτισθεῖ παραμένει ὑποταγμένος στήν κατάσταση τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Μέ τό βάπτισμα γεννιέται ὁ νέος ὁ κατά Χριστόν κτισθεῖς ἄνθρωπος πού θά δοξάσει τόν Θεό Πατέρα μέ τά ἀγαθὰ ἔργα του, μέ τήν συνεπῆ στίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ ζωή Του, ὅπως ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός⁹.

Αὐτά τονίζονται ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο πού γράφει:

«Πραγματικά, τό βάπτισμά μας σημαίνει πώς συμμετέχουμε στό θάνατο καί στήν ταφή τοῦ Χριστοῦ. Κι ὅπως ὁ Πατέρας Θεός μέ τή δύναμή του ἀνάστησε τό Χριστό ἀπό τούς νεκρούς, τό ἴδιο κι ἐμεῖς μπορούμε νά ζήσουμε μία νέα ζωή»¹⁰.

Στό ἀπολυτίκιο τῆς ἐορτῆς τῶν Βαΐων διακηρύσσεται αὕτη ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας :

«Συνταφέντες σοι διὰ τοῦ Βαπτίσματος, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἠξιώθημεν τῇ ἀναστάσει σου, καί ἀνυμνοῦντες κράζομεν·

Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ἐν ὀνόματι Κυρίου»

3. Συζωποίηση μετ' Αὐτοῦ

Συνέπεια τῶν δύο προηγουμένων ἐνεργειῶν πού πραγματοποιιοῦνται ἐλεύθερα ἀπό τόν ἄνθρωπο εἶναι οἱ ἐπόμενες ἐνέργειες πού πραγματοποιιοῦνται ἀπό τό ἅγιο Πνεῦμα.

Ἡ ταύτιση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό πού πραγματοποιιοῦνται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐνωθεῖ μέ τόν Χριστό τόν ζωοποιεῖ, δίνει δηλαδή ζωή στόν νεκρωμένο ἀπό τήν ἁμαρτία ἄνθρωπο.

Σ' αὕτη τήν νέα ζωή τοῦ ἀνθρώπου πού τοῦ χαρίζει ἡ ταύτισή του μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό ἀναφέρθηκε πολλάκις ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς:

«Ἐγώ εἶμαι ἡ ἀνάσταση καί ἡ ζωή»¹¹.

8. «Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Πρὸς Ρωμαίους στ' 22-24).

9. Πρὸς Ἐφεσίους β' 10, δ' 24, Πρὸς Κολοσσαεῖς γ' 10.

10. «Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμαίους στ' 4).

11. «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάννου ια' 25).

Οἱ ἀποστολικοὶ λόγοι διακηρύσσουν τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας:

«Κι ἐσᾶς, πού ἦσασταν νεκροὶ ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῆς εἰδωλολατρίας σας, ὁ Θεὸς σᾶς ζωοποίησε μαζί μέ τό Χριστό. Μᾶς συγχώρησε ὅλα τά παραπτώματα»¹².

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος μέ τὴν θέλησή του καὶ τά ἅγια Μυστήρια ἐνωθεῖ μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό ζωοποιεῖται ἔχει ζωὴ αἰώνιο κατὰ τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4. Συνανάσταση μετ' Αὐτοῦ

Ὁ Θεὸς Πατέρας μέ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μᾶς «συνήγειρε»¹³ μέ τόν ἀναστημένο Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ἐφ' ὅσον «ὁ Θεὸς καὶ τόν Κύριον ἤγειρε»¹⁴ καὶ «καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ»¹⁵.

Ὁ ἄνθρωπος πού νεκρώθηκε γιὰ τὴν ἁμαρτία ἀναστήθηκε μαζί μέ τόν Χριστό γιὰ νά ζήσει αἰώνια μαζί Του ζωὴ ἔνδοξη. Αὕτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀνάσταση καὶ εἶναι πνευματική. Σ' ὅσους μετέχουν σ' αὕτὴ δέν θά ἔχει ἐξουσία ὁ δεύτερος θάνατος πού εἶναι ἐπίσης πνευματικός κατὰ τόν εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη τόν Θεολόγο¹⁶.

Τόν πρῶτο θάνατο καὶ τὴν δεύτερη ἀνάσταση πού εἶναι σωματικά θά ὑποστοῦμε ἀναγκαστικῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ὅλοι θά πεθάνουμε κι ὅλοι θά ἀναστηθοῦμε. Ὡστόσο ὅμως ὅπως ἀναφέρουν οἱ Ψαλμικοὶ λόγοι, ἄλλος εἶναι ὁ θάνατος τῶν ἁμαρτωλῶν¹⁷ καὶ διαφορετικὸς ὁ θάνατος τῶν πιστῶν¹⁸. Ὁ Κύριος ἐπίσης τόνισε ὅτι καὶ στήν κοινὴ ἀνάσταση ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἄλλοι θά ἀναστηθοῦν εἰς ἀνάστασιν ζωῆς καὶ ἄλλοι εἰς ἀνάστασιν κρίσεως¹⁹.

Αὕτὴ ἡ ἔνδοξη προοπτικὴ ὀφείλει νά ἐπηρεάζει τὴν καθημερινότητα τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι προσανατολισμένη στήν αἰώνια ζωὴ, ὅπως προτρέπει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Ἀφοῦ, λοιπόν, ἀναστηθήκατε μαζί μέ τό Χριστό, νά ἐπιδιώκετε τά ἀγαθὰ πού βρίσκονται στόν οὐρανό, ἐκεῖ πού κάθεται ὁ Χριστός στά δεξιὰ τοῦ Θεοῦ»²⁰.

12. «Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα» (πρὸς Κολοσσαεῖς β' 13).

13. Πρὸς Ἐφεσίους β' 6.

14. Πρὸς Κορινθίους Α' στ' 14.

15. Πρὸς Κορινθίους Β' δ' 14.

16. Ἀποκαλύψεως κ' 6, 14.

17. «θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός» (Ψαλμοῦ λγ'(λδ') 33, 22).

18. «Τίμιος ἐνώπιον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ» (Ψαλμοῦ ριε'(ριστ') 115, 62).

19. Ματθαίου κε' 31-46.

20. «Εἰ οὖν συνεγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος» (Πρὸς Κολοσσαεῖς γ' 1).

5. Ὁ πιστός δοξάζεται μαζί μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό στόν Οὐρανό

Ὁ ἄνθρωπος πού θά νικήσει τήν ἁμαρτία θά συνδοξασθεῖ στόν οὐρανό μέ τόν Χριστό ἀφοῦ εἶναι ἔνωμένος μαζί Του.

«Μᾶς ἔβαλε νά καθίσουμε μαζί μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό»²¹.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός διαβεβαιώνει τόν πιστό, ὅτι ἐπειδή νίκησε τήν ἁμαρτία νά συνδοξασθεῖ μαζί Του καθήμενος κι αὐτός στόν θεϊκό θρόνο, μέ τούς λόγους Του:

«Τό νικητή θά τόν βάλω νά καθίσει μαζί μου στόν θρόνο μου, ὅπως κάθισα κι ἐγώ νικητής μαζί μέ τόν Πατέρα μου στόν θρόνο Του»²².

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός πού σταυρώθηκε, πέθανε καί τάφηκε, τώρα κάθεται στόν θρόνο τῆς δόξας. Ἡ ἀνύψωση τοῦ Χριστοῦ στόν οὐρανό εἶναι ἀντιπροσωπευτική ἀνύψωση. Οἱ δικές Του λαμπρές δόξες δίδονται κληρονομιά σ' ὅλους τούς πιστούς ἀπό τόν Θεό Πατέρα.

«Γιατί φυσικά ἡ κληρονομιά δέν σχετίζεται πιά μέ τήν ἐπαγγελία, ἄν μπορεῖ ν' ἀποκτηθεῖ μέ τήν τήρηση τοῦ νόμου. Εἶναι ὅμως βέβαιο πώς ὁ Θεός ἔδωσε τή χάρη του στόν Ἀβραάμ μέ τήν ἐπαγγελία»²³.

Εἴμαστε ἔνωμένοι μαζί Του. Εἴμαστε μέλη τοῦ Σώματός Του καί ἡ ἀνύψωσή Του εἶναι καί δική μας ἀνύψωση. Θά μᾶς βάλει νά καθίσουμε μαζί Του στόν θρόνο Του. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός φορεῖ στεφάνι νίκης καί δόξας καί χαρίζει στεφάνια καί σέ ὅλους πού θά ἀναδειχθοῦν νικητές τῆς ἁμαρτίας, τῆς πονηρίας καί κακίας.

Διευκρινίζουμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν θά εἶναι μέγας, ὅπως Αὐτός, δέν θά εἶναι ἐξ ἴσου θεῖος, ἀλλά θά συμεριστεῖ ὡς ἓνα σημεῖο ἴδιες τιμές καί θά ἀπολαύσει τήν ἴδια εὐτυχία καί τήν ἴδια τιμή πού κατέχει Αὐτός.

Ἔχοντας αὐτή τήν προοπτική ὁ πιστός βαδίζει μέ ὑπομονή τόν δρόμο τῆς ζωῆς του κι ἀγωνίζεται νά μὴν ἀποκλειστεῖ καί ἀπορριφθεῖ ὡς ἀκατάλληλος γιά τέτοια τιμή καί θέση στόν οὐρανό.

6. Ὁ πιστός συμπάσχει μετ' Αὐτοῦ

Γιά νά μετάσχει ὁ ἄνθρωπος στήν δόξα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πρέπει προηγουμένως νά συμεριστεῖ τά παθήματά Του. Γι' αὐτό μᾶς διαβεβαιώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

21. «Καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Πρὸς Ἐφεσίους β' 6).

22. «Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσει μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ» (Ἀποκαλύψεως γ' 21).

23. «Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός» (Πρὸς Γαλάτας γ' 18).

«Ἐφόσον συμμεριζόμαστε τά παθήματα τοῦ Χριστοῦ, θά μετάσχουμε μαζί του καί στή δόξα του»²⁴.

Ὁ ἴδιος ἀπόστολος θεωρεῖ ὅτι μέσω τῶν παθημάτων θά γνωρίσει τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό καί τήν δύναμη τῆς Ἀναστάσεώς Του :

«Ὅ,τι ἐπιθυμῶ εἶναι νά γνωρίσω τό Χριστό καί τήν δύναμη τῆς Ἀναστάσεώς του, νά μετάσχω στά παθήματά του ἀκολουθώντας Τον στόν θάνατο, μέ τήν ἐλπίδα νά λάβω μέρος στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν»²⁵.

Μάλιστα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει ὅτι τά παθήματα τῆς παρούσης ζωῆς ὅσα ὑποφέρει ὁ πιστός, ἐπειδή εἶναι πιστός μέ καρτερία καί ὑπομονή θεαρέστως δέν ἀντισταθμίζονται μέ τήν δόξα πού ἀναμένεται νά ἀπολαύσουν οἱ μάρτυρες, ὅσοι ὑπομένουν θλίψεις, ταλαιπωρίες, διωγμούς, ἀπειλές, θάνατο γιά χάρη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Πιστεύω πραγματικά πώς ὅσο ὑποφέρουμε τώρα δέν ἰσοσταθμίζουν τήν δόξα πού μᾶς ἐπιφυλάσσει ὁ Θεός στό μέλλον»²⁶.

Σέ ἄλλη ἐπιστολή του δηλώνει γιά αὐτά πού ὑποφέρει γιά χάρη τῆς Ἐκκλησίας καί γιά χάρη τῶν πιστῶν ὅτι χαίρεται ἐκτελώντας τήν ἀποστολή του νά κηρύξει τόν Ἰησοῦν Χριστόν καί τό Εὐαγγέλιό Του :

«Χαίρομαι τώρα πού ὑποφέρω γιά χάρη σας καί συντελῶ ἔτσι μέ τά σωματικά μου παθήματα, ὥστε νά ὀλοκληρωθοῦν οἱ θλίψεις πού πρέπει νά ὑπομείνει τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή ἡ Ἐκκλησία. Αὐτήν ὑπηρετῶ κι ἐγώ, σύμφωνα μέ τήν ἀποστολή πού μοῦ ἐμπιστεύτηκε ὁ Θεός μέσα στό λυτρωτικό Του σχέδιο γιά σᾶς, ὥστε νά ὀλοκληρώσω τό ἔργο τοῦ κηρύγματος»²⁷.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος προτρέπει τόν καθένα πιστό νά διέλθει ζώντας ἄμεμπτα ἀπό ὅλες τίς ἡλικίες, τίς περιόδους τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ζώντας δηλαδή, ὅπως Ἐκεῖνος:

«Πέρασε χωρίς μομφή ἀπό ὅλες τίς ἡλικίες καί τίς δυνάμεις τοῦ Χριστοῦ, ὡς μαθητής τοῦ Χριστοῦ. Καθαρίσου, κάμε περιτομή, ἀφαίρεσε τό κάλυμμα πού ἔχεις ἀπό τήν δημιουργία. Ὑστερα δίδαξε στό ἱερό, διῶξε ἀπ' ἐκεῖ τούς ἐμπορευομένους τόν οἶκο τοῦ Θεοῦ, ἄφησε νά σέ λιθοβολήσουν, ἂν θά πρέπει νά τό πάθεις. Γνωρίζω καλά, ὅτι θά ξεφύγεις ἀνάμεσα ἀπ' αὐτούς οἱ ὅποιοι

24. «Εἵπερ συμπάσχομεν ἵνα καί συνδοξασθῶμεν» (Ρωμαίους ἡ' 17).

25. «Τοῦ γινῶναι αὐτόν καί τήν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καί τήν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως καταντήσω εἰς τήν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν» (πρός Φιλιππησίους γ' 10-11).

26. «Λογίζομαι γάρ ὅτι οὐκ ἄξια τά παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τήν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς» (πρός Ρωμαίους ἡ' 18).

27. «Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν καί ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστίν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τήν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τήν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» (πρός Κολοσσαεῖς α' 24-25).

σέ λιθοβολοῦν σάν Θεός. Διότι ὁ Λόγος δέν λιθοβολεῖται. Ἄν σέ ὀδηγήσουν ἔμπρός στον Ἡρώδη, μήν τοῦ δώσεις ἀπάντηση στά περισσότερα. Θά σεβασθεῖ τήν σιωπή σου περισσότερο ἀπό ὅσο θά σεβασθεῖ τούς πολλούς λόγους τῶν ἄλλων. Ἄν σέ μαστιγώσουν, ζήτησε νά ἐκτελέσουν ὁλόκληρη τήν ποινή. Φρόνισε νά γευθεῖς χολή, πιές ξύδι, ζήτησε ἔμπτυσμούς, δέξου κτυπήματα καί ὕβρεις, στεφανώσου μέ τά ἀγκάθια τοῦ δύσκολου δρόμου τοῦ Θεοῦ, ἐνδύσου τό κόκκινο ἔνδυμα, δέξου τό καλάμι, ἄφησε νά σέ προσκυνήσουν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι εἰρωνεύονται τήν ἀλήθεια. Τέλος, σταυρώσου μαζί μέ τόν Χριστό, νεκρώσου μαζί Του, κατέβα πρόθυμα μαζί Του στόν τάφο, γιά νά ἀναστηθεῖς καί μαζί του, γιά νά δοξασθεῖς καί νά βασιλεύσεις μαζί του, βλέποντας, ὅσο εἶναι δυνατόν καί ὅπως ἡμπορεῖς νά τόν ἰδεῖς, τόν Θεό ὁ ὅποιος προσκυνεῖται καί λατρεύεται ὡς Τριάς, καί ὁ ὅποιος εὐχόμεθα νά φανερωθεῖ καθαρά καί σέ μᾶς τώρα, ὅσο εἶναι αὐτό δυνατό γιά τούς αἰχμαλώτους στήν σάρκα, διά τῆς χάριτος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας, στόν Ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα στούς αἰῶνες. Ἀμήν»²⁸.

Ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός ὑπέδειξε ὅτι, ὅποιος θέλει νά γίνει μαθητής Του πρέπει νά Τόν ἀκολουθήσει σηκώνοντας κι' αὐτός τόν σταυρό τῆς ἐκούσιας θυσίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ φρονήματος καί θελήματός του:

«Ὅποιος θέλει νά μέ ἀκολουθήσει, ἄς ἀπαρνηθεῖ τόν ἑαυτό του, ἄς σηκώσει τό σταυρό του κι ἄς μέ ἀκολουθεῖ»²⁹.

Ἐμπνεομένη ἡ ὑμνολογία τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας προτρέπει τούς πιστούς νά συμπορευθοῦν μέ τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό γιά νά νεκρωθοῦν ὡς πρός τίς ἡδονές καί ἐπιθυμίες τῆς ἁμαρτίας :

«Δεῦτε οὖν καί ἡμεῖς, κεκαθαρμέναις διανοίαις, συμπορευθῶμεν αὐτῷ καί συσταυρωθῶμεν καί νεκρωθῶμεν δι' αὐτόν ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς, ἵνα καί συζήσωμεν αὐτῷ καί ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ, οὐκέτι εἰς τήν ἐπίγειον Ἱερουσαλήμ διά τό παθεῖν, ἀλλά ἀναβαίνω πρός τόν Πατέρα μου καί Πατέρα ὑμῶν καί Θεόν μου καί Θεόν ὑμῶν, καί συνανυψῶ ὑμᾶς εἰς τήν ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»³⁰.

28. «Διά πασῶν ὀδευσον ἀμέμπτως τῶν ἡλικιῶν Χριστοῦ καί δυνάμεων, ὡς Χριστοῦ μαθητής. Ἀγνίσθητι, περιτμήθητι, περιελοῦ τό ἀπό γενέσεως κάλυμμα. Μετά τοῦτο δίδαξον ἐν τῷ ἱερῷ, τοὺς θεοκαπήλους ἀπέλασον· λιθάσθητι, ἂν τοῦτο δέη παθεῖν· λήσῃ τοὺς βάλ-
λοντας, εὖ οἶδα, φεύξῃ καί διά μέσου αὐτῶν, ὡς Θεός. Ὁ Λόγος γάρ οὐ λιθάζεται. Ἄν Ἡ-
ρώδη προσαχθῇς, μηδὲ ἀποκριθῇς τὰ πλείω. Αἰδεσθήσεται σου καί τήν σιωπὴν πλέον ἢ
ἄλλων τοὺς μακροὺς λόγους. Ἄν φραγελλωθῇς, καί τὰ λειπόμενα ζήτησον. Γεῦσαι χολῆς,
διὰ τὴν γεῦσιν· ὅξος ποτίσθητι, ζήτησον ἔμπτυσματα, δέξαι ῥαπίσματα, κολαφίσματα· ἄ-
κάνθαις στεφανώθητι, τῷ τραχεῖ τοῦ κατὰ Θεὸν βίου· περιβαλοῦ τό κόκκινον, δέξαι κάλα-
μον, προσκυνήθητι παρὰ τῶν παιζόντων τήν ἀλήθειαν· τέλος συσταυρώθητι, συννεκρώθητι,
συντάφητι προθύμως, ἵνα καί συναναστῇς, καί συνδοξασθῇς, καί συμβασιλεύσης, Θεὸν ὁ-
ρῶν ὅσον ἐστί, καί ὁρώμενος, τὸν ἐν Τριάδι προσκυνούμενόν τε καί δοξαζόμενον, ὃν καί
νῦν τρανοῦσθαι ἡμῖν εὐχόμεθα, ὅσον ἐφικτὸν τοῖς δεσμίοις τῆς σαρκὸς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν» (Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τὰ Θεοφάνια,
εἴτουν γενέθλια τοῦ Σωτῆρος (Λόγος ΛΗ', Β.Ε.Π.Ε.Σ. 60, 72. PG 36, 332).

29. «Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐ-
τοῦ καί ἀκολουθείτω μοι» (Ματθαίου ιστ' 24).

30. Στιχηρὸ τῶν Αἵνων, τοῦ α' ἤχου τοῦ Ὁρθρου τῆς Μεγάλης Δευτέρας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Στὴν λειτουργικὴ φυλλάδα «Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ» ποὺ ἐκδίδει ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία», μὲ εἰσαγωγὴ καὶ σχόλια τοῦ ἀοιδίμου Πρωτοπρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Παπαγιάννη, καταγράφονται τυπικὲς διατάξεις καὶ πληροφορίες γιὰ τοὺς ὕμνους καὶ τὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες ποὺ τελοῦνται αὐτὲς τὶς ἡμέρες, τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ μελετήσετε ἐπισταμένως.

Ἐπίσης γιὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα μελετεῖστε καὶ ἀπὸ τὸν τόμο τοῦ Ἡ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου μέ θέμα «ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ», τὴν εἰσήγησιν τοῦ Ἑλλογιμωτάτου κ. Παναγιώτου Σκαλτσῆ, καθηγητοῦ τῆς λειτουργικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σελ. 99-125.

Στὴν συνέχεια θὰ ἐπαναλάβουμε τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔχουμε δώσει γιὰ τὴν διακονία μας αὐτὲς τὶς σεβάσμιες καὶ ἱερὲς ἡμέρες, ποὺ εἶναι μοναδικὲς γιὰ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ προσελκύουν τοὺς πιστοὺς στὶς αὐλὲς τοῦ Κυρίου.

Α΄. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Ἐπιμέλεια γιὰ τὸν εὐπρεπισμὸ τῶν ἱερῶν Ναῶν, ὥστε νὰ συμβάλει στὴν βίωσιν τῆς Ἑβδομάδος τοῦ Πάθους

α΄. Ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος τῶν ἱερῶν Ναῶν πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ὅλο κλίμα καὶ τὸ λειτουργικὸ ἦθος τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, δηλαδὴ κατανυκτικὸς καὶ πένθιμος. Πενθοῦμε ὄχι γιὰ τὸν Κύριον Ἰησοῦ Χριστό, ἀλλὰ γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας γιὰ τὶς ὁποῖες ὁ Χριστὸς θυσιάστηκε στὸν Σταυρό¹.

β΄. Τὰ καλύμματα τῆς ἁγίας Τραπέζης νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων μέχρι τὸ πέρας τῶν Μεγάλων Ὁρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πένθιμα.

γ΄. Ὁ φωτισμὸς τῶν ἱερῶν Ναῶν κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἑσπερινῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, πρέπει νὰ εἶναι ὀλιγοστός. Δέν ταιριάζουν ἄπλετες φωτοχυσίες μὲ τὸν κατανυκτικὸ χαρακτήρα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Τὸ ὀλιγοστό καὶ μελιχρὸ φῶς, μαζὶ μὲ τὴν τρεμάμενη φλόγα τῶν κανδηλιῶν καὶ τῶν κεριῶν συντελοῦν στὴν αὐτοσυγκέντρωση τῶν πιστῶν.

1. Λουκᾶ κγ' 28-29).

2. Ἱερές Ἀκολουθίες

Ὅλες οἱ ἱερές Ἀκολουθίες θὰ τελεσθοῦν ὅπως προβλέπει τό «ΤΥΠΙΚΟΝ» τῆς θείας λατρείας τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας καὶ ἀναγράφεται στὸ ἐκδιδόμενον καὶ ἐγκεκριμένο ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας τόμο τῶν ΔΙΠΤΥΧΩΝ.

Ἡ ἀπόδοση τῶν ὕμνων

α'. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ μέλη τῶν ἡμερῶν αὐτῶν πρέπει νὰ ἀποδίδονται ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἱεροψάλτες μὲ προσοχή, σύμφωνα μὲ τὰ μουσικὰ βιβλία καὶ χωρὶς ἔντονους λαρυγγισμοὺς καὶ ἐπιδείξεις. Πρόκειται γιὰ μέλη καθιερωμένα, ποὺ πρέπει νὰ ψάλλονται κατὰ τὸ ἦθος καὶ ὕφος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δεητικὰ καὶ κατανυκτικὰ. Συστήσατε στοὺς Ἱεροψάλτες, νὰ μελετήσουν τὰ μέλη αὐτά, ὥστε νὰ ἀποφεύγουν ἀπαράδεκτους αὐτοσχεδιασμούς. Τὰ μέλη ψάλλονται οὔτε πολὺ ἀργά, οὔτε πολὺ γρήγορα. Ἡ μεσότης εἶναι ἡ εὐπρόσδεκτος ἐνδειγμένη πρακτικὴ. Μερικὰ μέλη π.χ. τό «Ἴδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται...», τό «Τὸν Νυμφῶνά Σου βλέπω...» κλπ. εἶναι πολὺ γνωστὰ στὸ ἐκκλησίασμα, καὶ τὰ συμφάλλει μὲ τοὺς χοροὺς τῶν Ἱεροψαλτῶν. Συστήσατε στοὺς Ἱεροψάλτες νὰ διευκολύνουν τὸν λαὸ στὴν συμφαλμωδία καὶ νὰ ἀποφεύγουν μουσικὲς γραμμὲς ἄγνωστες στοὺς πιστοὺς ποὺ συμφάλλουν. Ἡ συμφαλμωδία δημιουργεῖ κατάνυξη καὶ ἐμπειρία συμμετοχῆς στὴν προσευχὴ καὶ στὴν λατρεία. Βοηθήσατε τὸν λαὸ μας νὰ συμμετέχει σ' αὐτὴ καὶ μὴν τὸν ἀγνοεῖτε.

β'. Δέν νομίζω, ὅτι χρειάζεται νὰ τονίσω, πὼς δέν δικαιολογεῖται καμμία βιασύνη στὶς ἱερές Ἀκολουθίες τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ. Κανένα τροπάριο δέν πρέπει νὰ παραλειφθεῖ χάριν δῆθεν συντομίας. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ψάλλονται δῖς. Αὐτὸ νὰ τηρηθεῖ. Οἱ πιστοὶ κρατοῦν βιβλία στὰ χέρια τους καὶ παρακολουθοῦν τὰ ψαλλόμενα μέλη. Ἐὰν παραλείψετε κάποιο, θὰ γίνῃ ἀντιληπτό, θὰ σκανδαλίσετε καὶ θὰ ἐπικριθεῖτε. Ἄλλωστε δέν θὰ κερδίσετε χρόνο. Μία φορὰ τὸν χρόνο ψάλλονται αὐτά. Κάθε παράλειψη προδίδει ἔλλειψη εὐλάβειας, καὶ ἀκόμη διάθεση περιφρονήσεως πρὸς τὴν προσευχὴ, ἐπειδὴ κάθε ἱερὴ Ἀκολουθία εἶναι μία προσευχή. Καὶ ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ γίνεται μὲ φόβο Θεοῦ.

γ'. Κανονικὰ κάθε ἱερὴ Ἀκολουθία Νυμφίου διαρκεῖ 2 ὥρες. Ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἀχράντων Παθῶν 4 ὥρες. Συμβουλευθεῖτε τὸ ἰσχυρὸν Ὁρολόγιον Πρόγραμμα τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως μας. Γιὰ τὴν τήρηση ἐπακριβῶς τοῦ ὥραριου ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τὴν εὐθύνη φέρουν οἱ Ἐφημέριοι τῶν ἱερῶν Ναῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ συνεννοοῦνται οἱ κ. Ἱεροψάλτες καὶ οἱ κ. Ἐπίτροποι.

δ'. Τὰ ἀναγνώσματα κατὰ τὶς ἱερές Ἀκολουθίες εἶναι πολλὰ καὶ πρέπει νὰ διαβάζονται μὲ τρόπο ποὺ νὰ διευκολύνει τὴν κατανόησή τους. Τὰ ἱερὰ

εὐαγγέλια, οἱ προφητεῖες, οἱ ψαλμοί, ὅλα διαβάζονται. Τόσο οἱ Ἱερεῖς ὅσο καὶ οἱ Ἱεροφάλτες, ἐπιβάλλεται νὰ προσέξουν πολὺ στὴν καλὴ καὶ κατ' ἔννοια ἀπόδοση τῶν ἱερῶν κειμένων. Ὅπου ὁ Ἱεροφάλης δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀναγνώσει σωστά, ἅς ἀφήσει τὸ ἔργο αὐτὸ σὲ ἄλλο ἐνορίτη ποὺ μπορεῖ νὰ τὸ ἐπιτελέσει ὀρθά.

Διευκολύνει τὴν τέλεση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν νὰ ὑπάρχει τακτικὸς Ἀναγνώστης, μὲ σωστὴ ἄρθρωση λόγου καὶ ἀνάγνωση. Ὑπάρχουν στίς Ἐνορίες μας Χριστιανοί, ποὺ ἔχουν προϋποθέσεις γι' αὐτὴ τὴν διακονία. Βοηθήσατέ τους νὰ καταρτισθοῦν καὶ ἐνθαρρύνάτε τους νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑπεύθυνη αὐτὴ διακονία.

ε'. Ρυθμίστε τὰ μικρόφωνα νὰ λειτουργοῦν σωστά καὶ χρησιμοποιεῖστε τα γιὰ νὰ διευκολύνετε τοὺς πιστοὺς νὰ προσευχηθοῦν. Τὰ ἀρύθμιστα μικρόφωνα εἶναι μάστιγα γιὰ τοὺς ἐκκλησιαζομένους καὶ ἀλλοιώνουν τὸ ἥθος τῆς θείας Λατρείας.

3. εὐταξία

α'. Οἱ κ. κ. Ἐκκλησιαστικοὶ Ἐπίτροποι καλοῦνται νὰ συμβουλευθοῦν τοὺς Ἐφημερίους τοὺς γιὰ κάθε λεπτομέρεια, ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν τήρηση τῆς τάξεως μέσα στὸν ἱερὸ Ναό. Πολλὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἔγκαιρη ἐπέμβασή τους καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν ἔγκαιρη πρόβλεψη.

β'. Τό καθῆκον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτρόπων εἶναι, νὰ κατευθύνουν τοὺς ἐκκλησιαζομένους μὲ εὐγένεια πρὸς τίς θέσεις τους, νὰ προλαμβάνουν κάθε ἀταξία, νὰ ἐπιβλέπουν τὰ παιδιὰ καὶ νὰ ἐπιλαμβάνονται τῆς ἀντιμετωπίσεως κάθε ζητήματος, ποὺ δημιουργεῖται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ κατὰ τὴν διάρκεια, ποὺ τελοῦνται οἱ ἱερὲς Ἀκολουθίες. Μὲ καλὸ τρόπο, χωρὶς φωνές, χωρὶς θυμοὺς καὶ ἔριδες, νὰ προσφέρουν τίς καλὲς ὑπηρεσίες τους στὴν εὐταξία τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ.

γ'. Οἱ Ἱερεῖς ὀφείλτε νὰ κινεῖσθε ἱεροπρεπῶς ἐντὸς τοῦ Ναοῦ κατὰ τὴν διάρκεια ποὺ τελοῦνται οἱ ἱερὲς Ἀκολουθίες. Δὲν πρέπει π. χ. νὰ βγαίνετε ἀπὸ τὸ ἅγιο Βῆμα, ντυμένοι μάλιστα μὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια, καὶ νὰ διασχίζετε τὸν ναό, νὰ μεταβαίνετε στὸ παγκάρι, νὰ δίνετε ὁδηγίες ἢ νὰ διορθώνετε ἀταξίες. Αὐτὸ ἀπαγορεύεται ἀπολύτως. Ὅ,τι θέλετε νὰ πεῖτε στοὺς Ἱεροφάλτες, στοὺς Ἐπιτρόπους καὶ στοὺς Νεωκόρους φροντίσατε νὰ τὸ πεῖτε πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξιν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Συνεννοηθεῖτε ἐγκαίρως, ὥστε νὰ ἀποφεύγονται ἄσκοπες κινήσεις, φωνασκίες καὶ παρατηρήσεις κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας.

δ'. Ἡ ἐξασφάλιση περισσοτέρων καθισμάτων γιὰ τὶς ἡμέρες αὐτὲς εἶναι εὐλόγος. Ἡ ὀρθοστασία εἶναι γιὰ ὅλους σκληρὴ δοκιμασία.

4. Πνευματικὴ οἰκοδομὴ καὶ συμμετοχὴ τῶν πιστῶν

α'. Γιὰ τὴν πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν πιστῶν ἡ ἱερὰ Μητρόπολη ἐξέδωσε πνευματικὰ βοηθήματα: α) «Σταυροαναστάσιμα» καὶ β) τὸ «Πασχάλιο Μήνυμά μας», ποὺ θὰ διανεμηθεῖ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα καὶ ἀναφέρεται στὴν νίκη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ στὸν τρόπο ποὺ τὴν βιώνει προσωπικὰ ὁ καθένας πιστός.

β'. Γιὰ τὴν διευκόλυνση τῶν πιστῶν νὰ συμμετάσχουν στὴν θεία Λατρεία ἡ ἱερὰ Μητρόπολη ἐκδίδει Πρόγραμμα τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Τοῦτο θὰ διανεμηθεῖ ἀπὸ τὸ παγκάρι τὴν Ε' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, 5 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. Αὐτονόητο βέβαια εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ τηρεῖται μὲ ἀκρίβεια ἡ ἀναγραφόμενη ὥρα ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

5. Ἀρχιερατικὲς χοροστασίες

α'. Ἡ τάξη τῶν Ἀρχιερατικῶν χοροστασιῶν στὶς τελούμενες ἱερὲς Ἀκολουθίες αὐτῆς τῆς ἐβδομάδος, παρατίθεται σὲ Παράρτημα τῆς λειτουργικῆς φυλλάδας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ποὺ καταρτίσθηκε ἀπὸ τὸν ἀοίδιμο Πρωτοπρεσβύτερο Κωνσταντῖνο Παπαγιάννη στὴν ἐκδοση τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», γιὰ νὰ λάβετε γνώση καὶ νὰ ἐνημερώσετε καὶ τοὺς Ἱεροψάλτες.

Β'. ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Εἰσερχόμαστε στὴν ἐπισήμανση εἰδικῶν θεμάτων τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν αὐτῆς τῆς ἐβδομάδος.

1. Ἀκολουθίες Νυμφίου

α'. Στό «Ἐπακοῦσαι σου Κύριος...» ποὺ ἀπαγγέλλεται ἀπὸ τὸν Ἀναγνώστη ἀργῶς καὶ ἐμμελῶς -δηλαδὴ ὅπως ὁ Ἀπόστολος- ὁ Ἱερέας μὲ μῶβ ἢ μαῦρο ἐπιτραχήλιο καὶ φαιλόνιο θυμιάζει μὲ τό «κατζίον» τὴν ἁγία Τράπεζα, τὶς εἰκόνες τοῦ Τέμπλου καὶ τὸν λαό. Προπορεύονται αὐτοῦ δύο παιδιὰ μὲ λαμπάδες, ποὺ πρέπει νὰ γνωρίζουν καλὰ τὴν διαδρομὴ ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν μέσα στὸν Ναό, ὥστε νὰ μὴν δημιουργεῖται σύγχυση. Ὁ Ἱερέας πρέπει νὰ τὰ διδάξει πῶς καὶ ποῦ θὰ σταθοῦν.

Τὸ θυμιάτισμα μὲ τὸ «κατζίον» θέλει τέχνη. Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχετε, πρέπει νὰ ἐξασκηθεῖτε. Ὁ Ἱερέας κινεῖ ρυθμικὰ καὶ ἤρεμα τὸ «κατζίον» κάνοντας τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ὥστε νὰ ἀκούγεται ὁ ἦχος τῶν κωδωνίσκων χωρὶς νὰ ἐνοχλεῖ.

β'. Τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων γίνεται ἡ λιτανεία τῆς ἱερᾶς εἰκόνας τοῦ Νυμφίου, ὡς ἐξῆς· Μόλις ὁ Ἱεροφάλτης ἀρχίσει νὰ ψάλλει τὸ «Ἰδοὺ, ὁ Νυμφίος ἔρχεται...» ὁ Ἱερέας, φορώντας φαιλόνιο, ἀφοῦ προηγουμένως θυμιάσει τὴν ἱερὰ εἰκόνα ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται στὴν ἁγία Τραπέζα, τὴν ἀναλαμβάνει στὰ χέρια του, τὴν ἐπιδεικνύει πρὸς τὸν λαό, καὶ προπορευομένων λαμπαδούχων, ἐξαπτερύγων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἀρχίζει νὰ τὴν λιτανεύει κινούμενος ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς ἁγίας Τραπέζης, πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ γύρω ἀπὸ αὐτή, κατευθύνεται πρὸς τὴν βορεινὴ θύρα τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ ἐξερχόμενος διασχίζει λιτανευτικὰ καὶ ἀργὰ ὅλο τὸν ἱερὸ Ναὸ τὸ δεξιὸ καὶ ἀριστερὸ κλίτος. Πρὸς διευκόλυνση τῆς πορείας τῆς λιτανείας πρέπει νὰ διδάξετε εἴτε τὰ παιδιὰ εἴτε ἓνα Ἐκκλησιαστικὸ Ἐπίτροπο, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ προπορεύεται. Οἱ λοιποὶ Ἐφημέριοι ποὺ εἶναι παρόντες στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία, ἀκολουθοῦν τὴν λιτανεία φοροῦντες τὰ ἄμφια, ἀσκεπεῖς, κρατοῦντες ἀναμμένη λαμπάδα. Ὁ Ἱερέας μὲ τὴν εἰκόνα περιέρχεται τὸν Ναὸ καὶ ὅταν φθάσει στὸν Σολέα τὴν ἀποθέτει στὸ εὐπρεπισμένο δισκέλιο ποὺ ἔχει ἐν τῷ μεταξὺ τοποθετηθεῖ ἐκεῖ. Τὴν θυμιάζει, καὶ ἀφοῦ κάνει 3 μετάνοιες, τὴν προσκυνεῖ, καὶ ἀποχωρεῖ στὸ ἅγιο Βῆμα.

Τὸ προσκύνημα τῆς εἰκόνας τοῦ Νυμφίου ἀπὸ τοὺς πιστοὺς θὰ γίνῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας. Ἐντεταλμένοι ἐνορίτες θὰ πρέπει νὰ φυλάσσουν τὶς εἰσόδους τοῦ Σολέα ἐμποδίζοντας τοὺς πιστοὺς νὰ δημιουργήσουν ἀταξία καὶ ἀκαταστασία. Ὑποχρεούμαστε νὰ καταρτίσουμε τοὺς πιστοὺς νὰ ἀποκτήσουν λειτουργικὴ ἀγωγή καὶ «πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος»².

Οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ μάθουν, ὅτι προηγεῖται ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἡ κοινὴ προσευχή, ποὺ δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλεῖται ἐξ οὐδενὸς καὶ ἔπεται ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων.

Μετὰ τὴν ἱερὰ Ἀκολουθία, τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τὸ προσκυνητάρι μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Νυμφίου πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ στὴν οἰκεία θέση στὴν εἴσοδο τοῦ κυρίως Ναοῦ, ὥστε νὰ προσκυνοῦν οἱ πιστοὶ προσερχόμενοι στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τὶς ἐπόμενες ἡμέρες, χωρὶς νὰ ἐνοχλοῦν.

2. Πρὸς Τιμόθεον Α' γ' 15.

Στοὺς ἱεροὺς Ναοὺς ποὺ θὰ χοροστατήσουμε σὲ ἱερὰ Ἀκολουθία Νυμφίου, τὸ προσκυνητὰρι μὲ τὴν εἰκόνα πρέπει νὰ εὐρίσκεται στὸν Σολέα γιὰ νὰ προσκυνήσουμε στό «Αἰνεῖτε...».

γ'. Τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ὁρθρῶν καὶ τῶν Προηγιασμένων διαβάζεται ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη εὐκρινῶς καὶ μὲ ἔννοια. Ἀπαγορεύουμε τὴν ψαλτὴ ἀπόδοση τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος, διαρκούσης τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας. Ψάλλονται τὸ 12ο Εὐαγγέλιο τῆς Ἀκολουθίας τῶν Ἀχράντων Παθῶν τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ, τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀποκαθηλώσεως τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ, γιὰ νὰ δοθεῖ ἀρκετὸς χρόνος στὴν Ἀποκαθήλωση τοῦ Ἑσταυρωμένου καὶ τὸ Εὐαγγέλιο τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Ὁ Ἱερέας ἀναγινώσκοντας μὲ κατάνυξη τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο φέρει ἐπιτραχήλιο καὶ φαιλόνιο. Ὁ Διάκονος, κατὰ μὲν τὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τοῦ Νυμφίου στέκεται δεξιὰ τοῦ Ἱερέα ποὺ ἀπαγγέλλει ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, κατὰ δὲ τὶς Προηγιασμένες ἀπαγγέλλει αὐτὸς τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο ἀπὸ τὸν Ἀμβωνα.

δ'. Στὴν Θ' ὥδῃ τοῦ Κανόνος ὁ Ἱερέας ἢ ὁ Διάκονος, θυμιάζει κανονικὰ μὲ τὸ σύνηθες θυμιατό.

ε'. Στό «Αἰνεῖτε...» τῶν Αἵνων, ὅπου χοροστατεῖ Ἀρχιερέας, κατέρχεται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερατικὸ θρόνο καὶ προσκυνεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Νυμφίου ἢ ὁποία εὐρίσκεται στὸν Σολέα. Πρὸς τοῦτο ἐγκαίρως, καὶ ἐνῶ ψάλλεται τό «Πᾶσα πνοή...», ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ἅγιο Βῆμα ὁ Ἀρχιδιάκονος μὲ τρικέρι καὶ ὁ β' διάκονος μὲ δικέρι καὶ στέκονται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου. Τὸ αὐτὸ πράττουν καὶ ὅλοι οἱ συμμετέχοντες στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία Πρεσβύτεροι ποιήσαντες σχῆμα. Μόλις ὁ Πρωτοψάλτης τελειώσει τό «Πᾶσα πνοή ...» ἀρχίζει ὁ Λαμπαδάριος τό «Αἰνεῖτε...» σὲ ἀργὸ μέλος Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου. Τότε ὁ Ἀρχιερέας κατέρχεται ἀργὰ ἀπὸ τὸν θρόνο καὶ προπορευομένων τῶν Διακόνων κατευθύνεται πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Νυμφίου καὶ προσκυνεῖ αὐτὴ κάνοντας τρεῖς μετάνοιες. Τελειώνοντας τὴν προσκύνηση, λαμβάνει τὸ τρικέρι καὶ ἀρχίζει νὰ εὐλογεῖ τὸν λαό, τοῦ δεξιοῦ Ἱεροψάλτου ψάλλοντος ἥπια τό «Εἰς πολλά ἔτη». Ἐπιστρέφει στὸν θρόνο σχεδὸν ταυτόχρονα μὲ τὸ τέλος τοῦ «Αἰνεῖτε...». Τότε οἱ Ἱερεῖς ποιήσαντες σχῆμα, μεταβαίνουν πρὸ τῆς Εἰκόνας, κάνουν 3 μετάνοιες, προσκυνοῦν ἀνὰ δύο, κάνουν ἄλλες 3 μετάνοιες καὶ ἀφοῦ ἔρθουν πρὸ τοῦ θρόνου ποιοῦν σχῆμα καὶ ἀπέρχονται στὸ ἅγιο Βῆμα.

στ'. Τὰ τέσσερα τροπάρια τῶν Αἵνων, ψάλλονται ὅλα χωρὶς περικοπές, ὡς ὀρίζει τὸ «Τυπικόν» Ὅπου πρέπει νὰ ψαλοῦν δύο φορές, νὰ ψαλοῦν, ὡς προελέχθη.

ζ'. Τὸ κήρυγμα γίνεται συνήθως μετὰ τὰ «Πληρωτικά» καὶ πρὶν ἀπὸ τὰ «Ἀπόστιχα». Εὐνόητον, ὅτι τὸ κήρυγμα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν πρέπει νὰ εἶναι ὀλιγόλεπτο, σὲ τόνο ἥπιο, χωρὶς ρητορισμοὺς καὶ ἔντονες φωνές, ἐποικοδομητικό, ἐπίκαιρο καὶ κατανυκτικό. Χρειάζεται ἔμπνευση, βίωμα, θεολογικὴ κατάρτιση, προσευχὴ καὶ προετοιμασία.

2. Προηγιασμένες

Τὸ πρωῒ τῆς Μεγάλης Δευτέρας, Μεγάλης Τρίτης καὶ Μεγάλης Τετάρτης τελοῦνται Προηγιασμένες. Κατ' αὐτὲς καλὸ εἶναι νὰ προτρέψετε μὲ ἀνακοινώσεις νὰ κοινωνήσουν τὰ μικρὰ παιδιά, οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ ἡλικιωμένοι. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ σχετικὴ ἐνημέρωση τῶν πιστῶν ἐγκαίρως.

3. Μεγάλη Τετάρτη

α'. Τὸ ἅγιο Εὐχέλαιο τελεῖται κανονικὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Μεγάλης Τετάρτης τὴν ὠρισμένη ὥρα, ἀπὸ ἓνα ἢ περισσότερους Ἱερεῖς, ὅπου ὑπάρχουν.

β'. Ἡ ἱερὴ Ἀκολουθία τοῦ Νιπτῆρος τὸ ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Τετάρτης θὰ τελεσθεῖ κανονικὰ. Στό «Ὅτε οἱ ἑνδοξοὶ Μαθηταί...» λιτανεύεται ἡ εἰκόνα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου ἀπαράλλακτα, ὅπως ἡ εἰκόνα τοῦ Νυμφίου τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων ἑσπέρας.

4. Μεγάλη Πέμπτη

α'. Τὸ πρωῒ τῆς Μεγάλης Πέμπτης τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου μὲ ἄμφια λαμπρά, ὅχι πένθιμα. Κατὰ προτίμηση κόκκινα. Στὶς Ἑνορίες μας τελοῦνται δύο θεῖες Λειτουργίες, κατὰ τὸ καθορισμένο πρόγραμμα.

Ἐπειδὴ τὴν ἡμέρα αὐτὴ, ὅπως καὶ αὐτὴ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, προσέρχονται ἄθροα οἱ πιστοὶ νὰ μεταλάβουν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, πρέπει νὰ ἐντείνουμε τὴν μέριμνά μας, ὥστε νὰ κατηχήσουμε σωστὰ τοὺς πιστοὺς μας νὰ γνωρίσουν τὴν οὐσία τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ καὶ νὰ συμμετέχουν σὲ αὐτό «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης».

β'. Ἡ θεία Λειτουργία τελεῖται συνημμένως στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἡ εἴσοδος γίνεται μὲ τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο.

γ'. Τὸ ἐκτενὲς εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα διαβάζεται.

δ'. Ὅσοι Ἐφημέριοι θὰ ἐτοιμάσουν Ἅγιο Ἄρτο, γιὰ νὰ κρατηθεῖ στὸ Ἄρτοφόριο, πρέπει νὰ προσέξουν, ὥστε νὰ ὁλοκληρωθεῖ τὸ ἔργο τους μὲ εὐλάβεια. Γιὰ τὸν τρόπο ἀφυγράνσεως ἤτοι ἐψώσεως τοῦ Ἁγίου Ἄρτου ἔχουμε δώσει σχετικὲς ὁδηγίες.

ε'. Στὴν Ἀκολουθία τῶν Ἀχράντων Παθῶν τὰ «Ἀντίφωνα» ψάλλονται σὲ γοργὸ ρυθμό, εἰρμολογικό. Τὰ εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα διαβάζονται ὅλα ἀπὸ τὴν Ὠραία Πύλη, πλὴν τοῦ τελευταίου ποὺ ψάλλεται. Μετὰ ἀπὸ κάθε Εὐαγγέλιο ὁ Ἱεροψάλτης λέγει· «Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ Σου Κύριε, δόξα σοι». Μόνο μετὰ τὸ 12ο λέγει· «Δόξα Σοι Κύριε, δόξα Σοι».

στ'. Ἡ ἔξοδος τοῦ Ἑσταυρωμένου γίνεται ὡς ἑξῆς:

Ὁ προεξάρχων τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας Ἱερέας προετοιμάζει τὸν Ἑσταυρωμένο γιὰ τὴν λιτανεία ποὺ ἔχει μετακινηθεῖ προηγουμένως ἀπὸ τὴν μόνιμη θέση του, ἔχει ξεσκονισθεῖ καλὰ καὶ ἔχει τοποθετηθεῖ ὀρθίος στὸν τοῖχο μέσα στὸ ἱερὸ Βῆμα. Ὁ Ἱερέας, φέροντας ἐπιτραχήλιο καὶ φαιλόνιο, λαμβάνει τὸν Σταυρὸ μετὰ τὸ ε' Εὐαγγέλιο στὸ ιε' «Ἀντίφωνο» καὶ τὸν τοποθετεῖ μπροστὰ στὴν ἁγία Τραπεζα μὲ μέτωπο πρὸς τὸν λαό. Καθὼς οἱ Ἱεροψάλτες ψάλλουν τὰ τροπάρια τοῦ οἰκείου «Ἀντιφώνου», ὁ Ἱερέας θυμιάζει τὸν Σταυρό, ποὺ στηρίζεται στὴν ἁγία Τράπεζα ἢ ὑποβαστάζεται ἀπὸ ἕτερο Συνεφημέριό του. Μετὰ τὸ θυμίαμα κάνει 3 μετάνοιες καὶ προσκυνεῖ τὸν Ἑσταυρωμένο. Ὅταν οἱ Ἱεροψάλτες τελειώσουν καὶ τὸ τελευταῖο τροπάριο τοῦ «Ἀντιφώνου» καὶ ἐπικρατεῖ ἀπόλυτη σιγή, ὁ Ἱερέας ἀφήνει λίγα δευτερόλεπτα σιωπῆς νὰ περάσουν καὶ ἀρχίζει σιγά-σιγά νὰ ἀπαγγέλλει τὸν α' στίχο τοῦ τροπαρίου «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου...» τρεῖς φορές κρατώντας χρονικὴ ἀπόσταση τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη. Καλὸ εἶναι νὰ συγχρονισθεῖ τὴν ὥρα αὐτὴ καὶ ἡ κρούση τῆς καμπάνας, ὥστε νὰ κτυπᾷ πένθιμα στὴν διάρκεια τῶν διακοπῶν τῆς φωνῆς τοῦ Ἱερέως καὶ σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς λιτανείας τοῦ Ἑσταυρωμένου μέσα στὸν ἱερὸ Ναό. Λέγοντας ὁ Ἱερέας γιὰ τρίτη φορὰ τὰ «Σήμερον κρεμᾶται...» σηκώνει τὸν Σταυρό, στρέφεται πρὸς τὸν λαό καὶ τὸν ἐπιδεικνύει καὶ ἀρχίζει νὰ τὸν λιτανεύει, πηγαίνοντας δεξιὰ καὶ γύρω-γύρω ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα πρὸς τὴν βορεινὴ θύρα τοῦ ἁγίου Βήματος. Ἀπαγγέλλει ἀργά-ἀργὰ καὶ μὲ διακοπές, ὑπολογίζοντας νὰ ὁλοκληρώσει τὴν ἀπαγγελία, ὅταν θὰ ἔχει διασχίσει ὅλο τὸν Ναὸ καὶ θὰ ἔχει φθάσει στὸν Σολέα. Προηγοῦνται τοῦ Ἱερέως λαμπάδοῦχοι, τὰ ἐξαπτέρυγα καὶ τὸ θυμιατό. Ὅταν φθάσουν στὸν Σολέα, τοποθετεῖ τὸν Σταυρὸ στὴν ἐτοιμασμένη θέση καὶ καθὼς οἱ Ἱεροψάλτες ἐπαναλαμβάνουν ψαλτὰ τὸ «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου ...» θυμιάζει. Στὸ «Προσκυνοῦμέν Σου τὰ Πάθη Χριστέ» ὁ Ἱερέας κάνει σεμνοπρεπῶς 3 μετάνοιες καὶ προσκυνεῖ τὸν Ἑσταυρωμένο καὶ ἀποχωρεῖ μέσα στὸ ἅγιο Βῆμα.

ζ'. Ἡ προβλεπομένη δισκοφορία διεξάγεται μετὰ τὸ τέταρτο Εὐαγγέλιο.

η'. Ἡ προσκύνηση τοῦ Ἑσταυρωμένου ἀπὸ τοὺς πιστοὺς νὰ γίνει μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας. Πρὸς τοῦτο θὰ ἐπαναληφθεῖ καὶ ἐδῶ ὅ,τι προελέχθη γιὰ τὴν προσκύνηση τῆς εἰκόνας τοῦ Νυμφίου. Δηλαδὴ ἐντεταλμένοι ἐνορίτες θὰ κρατοῦν τὶς θύρες τοῦ Σολέα κλειστὲς καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέπουν τὴν εἴσοδο σ' αὐτὸν γιὰ προσκύνηση. Ἔτσι θὰ ὑπάρξει τάξη καὶ ἡσυχία.

θ'. Τὸ στόλισμα τοῦ Ἐπιταφίου πρέπει νὰ γίνει ἀπὸ εὐσεβεῖς γυναῖκες τῆς Ἑνορίας.

Ἀποφύγετε τὶς δαπάνες γιὰ ἐξεζητημένους δαπανηροὺς στολισμούς. Οἱ συνθήκες τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως δὲν ἐπιτρέπουν προκλητικὲς σπατάλες.

5. Μεγάλη Παρασκευὴ

α'. Ἡ ἱερὰ Ἀκολουθία τῶν Μεγάλων καὶ Βασιλικῶν Ὁρῶν ἀρχίζει στὶς 8.00 π. μ. Κάθε Ὁρὰ διαρκεῖ 0.30'. Οἱ Μεγάλες Ὁρεσ θὰ τελειώσουν στὶς 10.00 π. μ. Ταυτόχρονα θὰ ἀρχίσει ὁ Ἑσπερινὸς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἢ τῆς Ἀποκαθηλώσεως. Ὁ Ἑσπερινὸς διαρκεῖ δύο ὥρες καὶ θὰ τελειώσει στὶς 12 μ. Κατὰ τὸν Μέγα Ἑσπερινὸ ἡ ἁγία Τράπεζα καὶ οἱ Ἱερεῖς φοροῦν ἄμφια λαμπρά, ὄχι πένθιμα. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πενθεῖ πλέον. Ὁ Κύριος, μετὰ τὸ «Τετέλεσται», εἶναι πλέον Νικητής. Εἶναι ὁ «Βασιλεὺς τῆς δόξης».

β'. Τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ εἴθισται κατὰ τὴν Ἀποκαθήλωση, ἡ ὁμιλία νὰ ἐκφωνεῖται εὐθὺς μετὰ τὰ παλαιδιαθητικὰ ἀναγνώσματα τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ πρὸ τοῦ Ἀποστόλου. Πρόκειται γιὰ ὁμιλία, ἡ ὁποία ἐνέχει μὲν ἀρκετὸ συναισθηματικὸ στοιχεῖο, ὅμως προσφέρει καὶ στερεὰ διδαχὴ στοὺς ἀκούοντες. Τὸ κήρυγμα λοιπὸν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πέραν τοῦ λυρισμοῦ, ἀπαιτεῖ συγκεκριμένους θέσεις, καὶ μικρὴ διάρκεια. Φροντίστε ὅσοι προτίθεσθε νὰ μιλήσετε, νὰ προετοιμασθεῖτε καλά.

γ'. Ἡ δισκοφορία στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία τῆς Ἀποκαθηλώσεως διεξάγεται λεγομένων τῆς Ἐκτενοῦς καὶ τῶν Πληρωτικῶν. Ὁ Ἱερέας κάνει τὴν σχετικὴ ἀνακοίνωση καὶ οἱ ἐντεταλμένοι συνεργάτες εἶναι ἔτοιμοι, χωρὶς καθυστέρηση, νὰ ὁλοκληρώσουν τὸ ἔργο τους πρὸ τῆς λιτανείας τοῦ Ἐπιταφίου.

δ'. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου Θρήνου τὸ ἑσπέρας τελεῖται στοὺς Ναοὺς μὲ τὰ φῶτα ὅλα ἀναμμένα καὶ ἄμφια λαμπρά. Ὁ Ἱερέας καὶ ὁ Διάκονος ἐνδύονται στὸν Κανόνα ἅπασα τὴν ἱερατικὴ στολή. Ὅταν φάλλονται τὰ Ἐγκώμια, ὁ Ἱερέας εὐρίσκεται πρὸ τοῦ Ἐπιταφίου. Στὴν ἀρχὴ κάθε στάσεως, ὁ Ἀρχιερέας ἢ ὁ Ἱερέας θυμιάζει τὸν Ἐπιτάφιο καὶ τοὺς πιστοὺς, καὶ στό «Ἐρ-

ραναν τὸν Τάφον» ραντίζει τὸν Ἐπιτάφιο μὲ ἀρώματα καὶ ἄνθη καὶ ὅλους τοὺς ἐκκλησιαζομένους, περιερχόμενος τὸν ἱερὸ Ναό.

ε'. Γιὰ τὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου νὰ ἐνημερώσετε ἐγκαίρως τὴν Ἀστυνομία γιὰ τὸ δρομολόγιο ποὺ θὰ ἀκολουθήσετε, ὥστε νὰ λάβει τὰ ἀπαραίτητα μέτρα τάξεως καὶ κυκλοφορίας τῶν ὀχημάτων.

στ'. Μετὰ τὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τὴν ἐναπόθεση τοῦ στὴν ἁγία Τραπεζα, τοποθετεῖται στὸ Κουβούκλιο τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, ὥστε αὐτὸ νὰ προσκυνεῖ ὁ λαός, ποὺ συνεχίζει νὰ προσέρχεται γιὰ προσκύνηση τοῦ Ἐπιταφίου.

6. Μέγα Σάββατο

α'. Κατ' αὐτὸ ἐπίσης τελοῦνται δύο θεῖες Λειτουργίες στὶς Ἑνορίες μας γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν πιστῶν, ὅπως καὶ τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ κατὰ τὸ ἰσχύον Πρόγραμμα.

β'. Κατὰ τὸ «Ἀνάστα ὁ Θεός» κρούονται χαρμόсуна οἱ κώδωνες τοῦ Ναοῦ καὶ σκορπίζονται κατὰ τὴν τάξη τὰ βαῖα.

ΠΑΣΑ ΑΛΛΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΙΕΡΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΣΜΟ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΒΛΗΤΕΣ.

7. Τελετή, Ὁρθρος καὶ θεία Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως

α'. Στὶς 11 μ.μ. θὰ κρούσουν οἱ κώδωνες τῶν ἱερῶν Ναῶν χαρμόсуна καὶ ὁ Ἱερέας θὰ ἐκφωνήσῃ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...» γιὰ νὰ ἀρχίσει ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μεσονυκτικοῦ μὲ τὰ φῶτα σβησμένα. Στὶς 11.30' μ. μ. ἀρχίζουν οἱ Ἱεροψάλτες νὰ ψάλλουν μέσα στὸ Ἱερό τό «Ἰδού σκοτία καὶ πρωῒ...». Στὶς 11.40 μ. μ. ὁ Ἱερέας θὰ ψάλλῃ τό «Δεῦτε λάβετε φῶς...» ποὺ ἐπαναλαμβάνουν καὶ οἱ Χοροὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν. Ὁ Ἱερέας ἀπὸ τῆς Ὠραίας Πύλης προσφέρει μὲ τὴν λαμπάδα τοῦ τὸ φῶς στοὺς πιστοὺς γιὰ νὰ ἀνάψουν τὶς δικές τους. Τὸ ἅγιο φῶς ὁ Ἱερέας τὸ λαμβάνει ἀπὸ τὴν ἀκοίμητη κανδήλα ποὺ καίει πίσω ἀπὸ τὴν ἁγία Τραπεζα. Στὰ 20 λεπτὰ ποὺ μεσολαβοῦν μέχρι τῆς 12ης μεσονυκτίου, ὁ Ἱερέας ἐπὶ κεφαλῆς πομπῆς κατευθύνεται πρὸς τὴν ἐξέδρα, ποὺ εἶναι στημένη στό προαύλιο τοῦ Ναοῦ. Προπορεύονται λαμπαδοῦχοι, ἐξαπτέρυγα, τὸ λάβαρο καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, κ.λπ. Στὴν ἐξέδρα διαβάζεται τὸ προβλεπόμενο Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, ποὺ εἶναι τὸ Δεύτερο Ἑωθινὸ καὶ τὸ Ἀναστάσιμο

μήνυμά μας καὶ στὶς 12 ἀκριβῶς ὁ Ἱερέας ἀπαγγέλλει τὸ «Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ...» καὶ ψάλλει τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη...».

β'. Ὁ δίσκος περιάγεται ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τῆς Ἑνορίας ἐγκαίρως, κατὰ τὴν ἡ' καὶ θ' ὥδῃ τοῦ Κανόνος, πρὸ τοῦ «Ἴδου σκοτία καὶ πρωΐ...»

γ'. Ἀπὸ τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ νὰ ὑποδείξετε στοὺς πιστοὺς νὰ παραμείνουν στὴν ἀναστάσιμη θεία Λειτουργία.

δ'. Συνεννοηθεῖτε μὲ τοὺς Ἱεροφάλτες σας γιὰ τὴν τήρηση τῶν κατωτέρω· 12 Μεσονυκτίου· Ἀκολουθία Ἀνάστασεως.

12-12.45' πρωϊνὴ· Ὁ Ὅρθρος. Ὁ Κανόνας ἀρχίζει νὰ ψάλλεται ἤδη ἀπὸ τὴν ἐξέδρα καὶ καθὼς ἡ πομπὴ ἐπιστρέφει στὸν Ἱερὸ Ναό.

12.45 - 2.00 πρωϊνὴ· Ἡ Θεία Λειτουργία.

ε'. Τὸν Κατηχητικὸ Λόγο τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου θὰ ἀναγνώσετε στὸ τέλος τοῦ Ὅρθρου, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας Λειτουργίας.

8. Ἡ Ἀγάπη

Τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα στὶς 10.00 π. μ. θὰ τελεσθεῖ στὸν Μητροπολιτικὸ ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου Καισαριανῆς ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Ἀγάπης. Θὰ συμμετάσχετε ὅλοι, Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι. Πρὸς τοῦτο θὰ ἀφίχθετε μέχρι τὶς 9.30 π. μ. στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ γιὰ νὰ ἐνδυθεῖτε.

Στοὺς ἐνοριακοὺς Ναοὺς ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Ἀγάπης θὰ γίνῃ τὸ ἀπόγευμα τὴν ὠρισμένη ὥρα.

9. Τὸ Πασχαλινὸ Μήνυμά μας

Συνημμένως ἀποστέλλουμε καὶ τὸ Πασχάλιο Μήνυμα γιὰ νὰ τὸ ἀναγνώσετε στὴν τελετὴ τῆς ἀναστάσεως ἀπὸ τὴν ἐξέδρα.

Πατέρες καὶ Ἀδελφοί

Τὸ Πάσχα εἶναι ἡ πανήγυρις τῆς Ἐκκλησίας. «Πάσχα τῶν πιστῶν» ψάλλουμε. Οἱ πιστοὶ ἐορτάζουν τὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν νίκη Του ἐπὶ τῆς ἁμαρτίας, τοῦ θανάτου, τοῦ διαβόλου καὶ τῶν ἀντιθέων δυνάμεων.

Αὕτῃ τὴν νίκη ἐορτάζουν οἱ πιστοὶ διαρκῶς κάθε Κυριακὴ γιὰ νὰ προ-

γεύονται τὴν ἀτελεύτητη ἑορτὴ τῆς αἰώνιας δόξας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ αἰώνιο Πάσχα.

Ὅποιος θέλγεται καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ συμμετάσχει σ' αὐτὴ τὴν πανήγυρι τῶν πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς³, ἀπαραιτήτως πρέπει κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς λόγους νὰ γίνει κοινωνὸς καὶ τῶν παθημάτων Του⁴.

Σὲ σᾶς προσωπικῶς καὶ στὶς οἰκογένειές σας εὐχομαι νὰ ἔχετε τὴν εὐλογία, τὴν εἰρήνη καὶ τὴν χαρὰ τοῦ ἀναστάντος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καλὴ Ἀνάσταση καὶ Χρόνια Πολλά.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Γεώργιος Καραγιάννης, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ

3. Πρὸς Ἑβραίους ιβ' 23.

4. Πέτρου Α' ε' 1.